

— *घव sich vermindern, sich legen*: कस्मदिषा कलको नावमूर्च्छत् MBh. 5, 811.
 — *उद् wieder zur Besinnung kommen* Spr. 1971.
 — *प्र eine feste Gestalt annehmen* Çat. Br. 10, 3, 3, 3. fg.
 — *वि, partic. 1) मूर्त्तं geronnen, festgeworden*: विमूर्त्तं नाम्नीयात् ÇĀṅKH. Br. 6, 7. — 2) मूर्च्छितं a) *zusammengeronnen*: प्रथमे मासि सं-
 क्लेदभूतो धातुविमूर्च्छितः (der Fötus) JĀG. 3, 75. तैलेन *zu einer gallert-*
artigen Masse geworden VĀGBH. 1, 7, 43. — b) *voll —, ganz erfüllt von*:
 क्रोधं BHĀG. P. 9, 18, 34. पुत्रशोकं 6, 5, 35. — c) *voll —, stark ertöndend*
 von: मदान्धालिं BHĀG. P. 4, 6, 12. मूर्च्छना रागगतिविशेषः, तद्यात् Schol.
 — Vgl. विमूर्च्छन.
 — *सम् 1) zusammengerinnen, sich zusammenballen, sich verdichten,*
festwerden: मूर्च्छितं Suçr. 1, 284, 13. 287, 17. प्रुक्रशोषितं गर्भाशयस्थ-
 मात्मप्रकृतिविकारसंमूर्च्छितं गर्भं इत्युच्यते 336, 20. 2, 221, 14. कषाय ÇĀṅG.
 SAṂH. 3, 6, 21. र्वीन्द्रोः किरणाः VARĀH. BRH. S. 34, 1. संमूर्च्छताम् — धा-
 षाम् Kir. 5, 41. MALLIN. zu Çiç. 4, 67 und Kir. 5, 38. ववौ च तत्र सुरभिः
 पानमात्यानुलेपनैः । दिव्यः संमूर्च्छितो गन्धो रूपवानिव मातुः ॥ R. 5, 13,
 8. धूपसंमूर्च्छितं (पवन) erfüllt von 2, 71, 25. ओत्रेषु संमूर्च्छति रक्तमासो गी-
 तानुगं वारिमृद्ङ्गवाद्यम् *sich verdichten so v. a. kräftig erschallen* RAGH.
 16, 64. — 2) *betäubt werden*: संमूर्च्छितमहाप्रहृ (समुद्र) R. 5, 3, 38. वेग-
 संमूर्च्छितलोकसंघं Verz. d. Oxf. H. 237, a, 15. तस्या रूपेण सा शाला — सं-
 मूर्च्छितेव (वृद्धे शोभात्रयो प्राप्तेव NILAK.) MBh. 4, 511. — Vgl. संमूर्च्छन. —
 caus. 1) *formen, gestalten*: संमूर्च्छितवान् zur Erklärung von अमूर्च्छयत्
 ÇĀṅK. zu ANT. UP. 1, 3. — 2) *betäuben* UTTARARĀMAK. 33, 8.
 — *अभिसम् festwerden —, sich gestalten in Beziehung zu oder in*
Verbindung mit: कर्म प्रापानभिसंमूर्च्छन् Çat. Br. 10, 3, 3, 8.
 मूर्च्छता f. *denseness* bei BENFEY beruht auf einer falschen Auffassung
 von मूर्च्छताम् (gen. pl. des partic. praes. von मूर्च्छ) VIKR. 48.
 मूर्च्छन (von मूर्च्छ simpl. und caus.) 1) *nom. ag. a) betäubend*; n. (sc. अस्त्र)
 Bez. einer best. mythischen Waffe R. GORR. 1, 30, 17. — b) *kräftigend,*
befestigend: स्मरः (दैतौ) मृङ्गरुनैपुण्यं वीर्यस्तम्भनमेव च । कामसंदीपनं
 ज्ञानं कामिनीप्रेममूर्च्छनम् ॥ PAṆKAR. 1, 11, 30. — 2) *n. das Ohnmächtiger-*
werden Suçr. 1, 94, 21. 232, 14. 2, 343, 17. f. अा dass. RATIRAHASJA bei
 MALLIN. zu Kir. 9, 30. — 3) *n. das Mächtigersein, Walten, Wüthen*: अघर्षं
 चातिवर्षं च व्याधिपावकमूर्च्छनम् । सर्वमेतदा नासीत् Wüthen von Krank-
 heiten und Feuer MBh. 2, 1208. 526 (wo wohl gleichfalls अघर्षं चाति-
 वर्षं च st. अनुकर्षं च निष्कर्षं zu lesen ist). An der ersten Stelle erklärt
 NILAK. das Wort durch वृद्धि, an der zweiten durch प्रदीपन. राष्ट्रं च पी-
 उपेतस्य शस्त्राग्निविषमूर्च्छनैः MBh. 12, 2617. — 4) *n. Bez. eines best.*
Processes bei der Darstellung von mineralischen Producten Verz. d. B.
 H. No. 967. *calcining quicksilver with sulphur, etc.* WILSON. — 5) *n. (nur*
aus metrischen Rücksichten) und f. अा das Schwellen —, Aufsteigen der
Töne so v. a. Tonleiter; = रागगतिविशेष Schol. zu BHĀG. P. 4, 6, 12.
 HARIY. 8463. तालमूर्च्छनकोविदं (स्थान st. ताल ed. Bomb.) R. 1, 4, 11.
 MRĀKH. 44, 14. स्वयमपि कृतो मूर्च्छनां विस्मरती so v. a. *die von ihr selbst*
gewählte Intonation vergessend MEGH. 84. MĀRK. P. 106, 53. PAṆKAR. 1,
 11, 3. 3, 5, 36. 12, 9 (wo स्वर st. सुर zu lesen ist). Schol. zu KĀTJ. Çr.
 13, 3, 18. वीणां मूर्च्छनालापवतो कृत्वा Schol. zu BHĀG. P. 1, 6, 33. Jeder

Grāma, aus 7 Tönen bestehend, hat demnach 7 Mūrkhānā und die
 3 Grāma zusammen 21 Mūrkhānā: गीतज्ञानि च सप्तैव तावतीद्यापि
 मूर्च्छनाः MĀRK. P. 23, 51. मूर्च्छनास्त्वेकविंशतिः PAṆKĀT. V. 43. ÇUK. in LA.
 (II) 33, 4, wo २१*st. ११ zu lesen ist. Am Ende eines adj. comp. (f. अा):
 स्फुटीभवद्दामविशेषमूर्च्छनाम् — मरुतोम् (d. i. नारदस्य वीणाम्) Çiç. 1, 10.
 Vgl. As. Res. 9, 467. fgg.
 मूर्च्छा (wie eben) f. 1) *Ohnmacht, Betäubung* AK. 2, 8, 2, 78. H. 801.
 HALĀA. 5, 53. MBh. 1, 5886. R. 2, 40, 18. Suçr. 1, 11, 12. 32, 4. 2, 474, 1.
 475, 4. ÇĀṅG. SAṂH. 1, 7, 24. Verz. d. B. H. No. 934. 933. 966. 972. 973. 996.
 Verz. d. Oxf. H. 313, a, 3. 316, a, No. 731. 337, a, No. 849. fg. मूलत्वे मूर्च्छ-
 या नियपात् PAṆNĀT. 33, 10 (ed. orn. 31, 14). मूर्च्छामुपागमत् R. GORR. 2,
 16, 21. मूर्च्छामप्राप्ति BHĀG. P. 3, 31, 6. मूर्च्छा प्रापुः PAṆKAR. 1, 10, 36. 11. 5.
 मूर्च्छयाभिरतीताङ्गा MBh. 6, 3727. परिमूलत्वं MĀRK. P. 24, 30. प्रदं 13, 64.
 प्रकारमूर्च्छापगमे RAGH. 7, 41. वर्धते सह पान्थानां मूर्च्छया चूतमञ्जरी Spr.
 4973. MRĀKH. 61, 18. UTTARARĀMAK. 44, 7. MĀRK. P. 113, 12. fg. PAṆKAR.
 3, 13, 22. PRATĀPAR. 38, a, 4. KĀVJĀD. 2, 156. Vgl. संपूर्णं. — 2) = मूर्च्छन
 4. Verz. d. Oxf. H. 320, a, 9. 321, b, No. 763. — 3) *Tonleiter* (s. मूर्च्छन 3.):
 क्रमात्स्वराणां सप्तानामारोह्यावरोहणाम् । सा मूर्च्छयुच्यते ग्रामस्था एताः
 सप्त सप्त च ॥ Çiç. bei MALLIN. zu Çiç. 1, 10.
 मूर्च्छनेप (मूर्च्छा + अा) f. in der Rhetorik eine durch eine Ohnmacht an
 den Tag gelegte Erklärung, dass man mit Etwas nicht einverstanden
 sei, KĀVJĀD. 2, 156. Beispiel Spr. 4727.
 मूर्च्छाखान m. N. pr. eines Chans COLEBB. Misc. Ess. II, 56. Verz. d. Oxf.
 H. 193, a, N. 2. — Vgl. मूर्च्छाखान.
 मूर्च्छाल (von मूर्च्छा) adj. ohnmächtig AK. 2, 6, 2, 12. TRIK. 3, 3, 178. H.
 461. MED. t. 46.
 मूर्च्छा s. u. 2. मूर्च्छ.
 मूर्त्तं partic. praet. pass. von मूर्च्छ P. 6, 4, 21. 8, 2, 57. Vop. 26, 88. fg. 1)
zusammengeronnen: स्वयंमूर्त्तं von selbst geronnen (द्रधि) TS. 1, 8, 9, 2.
 — 2) *festgeworden, gestaltet, körperhaft, substantiell, verkörpert*: =
 घन AK. 3, 4, 18, 113. = कठिन TRIK. 3, 3, 178. MED. t. 46. = मूर्त्ति-
 मत् AK. 3, 2, 26. TRIK. H. 1449. MED. — Çat. Br. 10, 3, 3, 3. fg. द्वे
 ब्रह्मणो रूपे मूर्त्तं चामूर्त्तं च मर्त्यं चामर्त्यं च 14, 3, 3, 1. PRAÇNOP. 1, 5. MAI-
 TRJUP. 6, 3. मूर्त्तं सन्नभूतम् Nir. 1, 1. मूर्त्तमस्मिन्धीयते (सन्नज्ञातम् Schol.) 7, 27.
 BHĀSHĀP. 86. 137. ÇĀṅK. zu BRH. ĀR. UP. S. 16. VARĀH. BRH. S. 3, 4. MĀRK.
 P. 23, 47. यदि च घटादेवत्पुमान्मूर्त्तः परिच्छिन्नः स्वीक्रियते NILAK. 119.
 स (कालः) स्थूलसूक्ष्मत्वान्मूर्त्तश्चामूर्त्त उच्यते SĪRĀS. 1, 10. प्राणादि कथितो
 मूर्त्तब्रह्माद्यो ऽमूर्त्तसंज्ञकः 11. मूर्त्तं च गङ्गायमुने KUMĀRAS. 7, 42. यशम् RAGH.
 2, 69. समरविजयलक्ष्मी 7, 67. विघ्न ÇĀK. 32. स्कन्दप्रसाद KATHĀS. 2, 77.
 3, 62. UTTARARĀMAK. 46, 7. MĀRK. P. 96, 28. 101, 25. PRAH. 21, 19. अ (s.
 auch bes.) MBh. 3, 13936. VARĀH. BRH. S. 3, 3. ÇĀṅK. zu BRH. ĀR. UP. S.
 16. MĀRK. P. 23, 47. BHĀSHĀP. 87. — 3) *ohnmächtig, betäubt* AK. 2, 6, 2,
 12. TRIK. H. 461. MED. RAGH. ed. Calc. 2, 69.
 मूर्त्तव (von मूर्त्त) n. *das Gestaltetsein, Körperhaftigkeit* Kap. 1, 50. 3.
 13. BHĀSHĀP. 24. अ MĀRK. P. 26, 19. Vop. 4, 17.
 मूर्त्तय m. N. pr. eines Sohnes des Kuça BHĀG. P. 9, 13, 4. — Vgl. मूर्-
 तिमत्, अमूर्त्तरजस्, मूर्त्तरयस्.
 मूर्त्ति (von मूर्च्छ) P. 6, 4, 21. 1) f. a) *ein fester Körper, feste —, mate-*